

Redactor: Elena Marinescu

Coperta: Mona Velciov

Traducerea s-a realizat după originalul în limba rusă: *Vladimirskaia ikona Bojei Materi, istoria, ciudesa, molitvî*, Ed. Vedî, St. Petersburg, 2009.

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Minunile icoanei Maicii Domnului din Vladimir / trad. din limba rusă de Gheorghită Ciocoi. – București: Editura Sophia, 2012
ISBN 978-973-136-310-3

I. Ciocoi, Gheorghită (trad.)

237

Letopisețul icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Vladimir¹

Printre multele icoane ale credinței dreptmăritoare, icoana Maicii Domnului din Vladimir deține un loc aparte. „Puternică ajutoare”, „Ocrotitoare nerușinată a creștinilor” – astfel o cântă Biserica pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, care în nenumărate rânduri a salvat credința Rusiei pravoslavnice, prin arătarea icoanei sale. Înaintea icoanei Maicii Domnului din Vladimir s-au rugat atât ierarhi de seamă, țari vestiți, cât și milioane de creștini ortodocși. În vremuri de grele ispite ori de întâmplări fericite binecuvântarea dumnezeiască a fost plinită prin minunata icoană a Împărătesei cerului. Pentru aceasta, creștinii

¹ La baza acestui text stau: *Cronica Laurențină*, *Cronica Voskrâsenskaia* și *Cronica Sofiiskaia*; *Povestire despre minunile icoanei Maicii Domnului din Vladimir*, alcătuită de Sfântul cneaz Andrei Bogoliubski; *Povestirile despre minunile icoanele Maicii Domnului cu numele de Vladimirskaia*; relații din veacul al XVI-lea din *Sbornicul Rogojski Sobrania* (Sfințitul Macarie al Moscovei) și din alte publicații.

cinstesc chipul ei, al celei care a fâgăduit să rămână cu ei întotdeauna.

Prima menționare a icoanei Maicii Domnului din Vladimir în letopisețele din Rusia este legată de numele Sfântului și credinciosului cneaz Andrei Bogoliubski și datează din anul 1155.

Cronica Laurentină (1377), relatând pe temeiul tabelelor de domnie din pământurile din nord ale Rusiei, spune că în anul 1155 a ieșit Andrei din Kiev de la tatăl său, a mers în Suzdal și a adus icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care fusese primită de la Constantinopol. Acestei povestiri i se adaugă un alt monument literar din ultimul sfert de veac al XII-lea – „Povestire despre minunile icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Vladimir”.

Cu mult înainte să ajungă în pământurile Rostovului, cneazul a auzit despre icoana de la Mănăstirea de maimci Vâșgorod, care în trei rânduri s-a mutat de la locul său, și a dorit să meargă la această icoană a Maicii Domnului. La început icoana a fost văzută stând în mijlocul bisericii, apoi a stat cu fața către altar și în cele din urmă deasupra prestolului. Intrând în bise-

rică, cneazul a căzut la pământ înaintea icoanei și a cerut Stăpânei să fie apărătoarea pământului Rostovului și a oamenilor nou luminați cu credința. După rugăciune, Andrei împreună cu clerul s-au îndreptat către pământul Rostovului, săvârșind pe cale rugăciuni și cântări către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu.

Apropiindu-se de gurile Vazuzei, cneazul a trimis un om al său pentru a cerceta vadul. Și, îndată ce gonea călare, omul s-a afundat în noroi, nimeni neputând să-l ajute. Binecredinciosul cneaz a căzut înaintea icoanei și s-a rugat astfel: „Preasfântă Stăpână de Dumnezeu Născătoare, mă voi face vinovat de moartea lui dacă tu nu-l vei salva!” În același moment omul a putut să iasă din adâncul râului și, încălecând, a ajuns cu bine la mal. Prințul i-a făcut atunci mulțime de daruri și l-a slobozit să meargă la casa sa. Traversând râul, au ajuns în câmpia Rogojski. Soția preotului Nicolae, care se afla în suita cneazului, a coborât din trăsură. În același timp un diavol s-a năpustit asupra calului și acesta n-a mai ascultat de vizitiu, astfel că femeia a căzut sub copitele calului,

fiind călcată în picioare și zăcând ca moartă. A povestit părintele Nicolae că, rugându-se la icoana Maicii Domnului, a spus astfel: „Doamnă, Preacurată Stăpână de Dumnezeu Născătoare, doar tu ai putea să izbăvești de moarte pe cea care piere! Calul, slobozindu-și copitele din hainele celei nefericite, a alergat către pădure. Și de îndată ce calul cuprins de demon s-a depărtat, femeia a scăpat cu viață.

În continuarea drumului său, nu departe de Vladimir, caii care duceau icoana făcătoare de minuni nu s-au mai putut mișca de pe loc; oamenii au schimbat caii, au mutat icoana pe o sanie, însă aceasta nu a ajutat la nimic. Pentru pomenirea acestei întâmplări cneazul Andrei a înălțat două biserici de piatră și a ctitorit o cetate pe care a numit-o Bogoliubov.

De atunci, icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului s-a aflat în Biserica Adormirii din Vladimir până în anul 1237, când a avut loc o întâmplare care a schimbat vreme de peste două veacuri mersul istoriei Rusiei: „În iarnă au venit din țările răsăritului tătarii cei fără de Dumnezeu.” Au ocupat Reazanul, Kolomna și Moscova. Batâi, pe data de 3 februarie, a ajuns

la zidurile cetății Vladimirului. Dimineața devreme, pe 7 februarie, a început atacul, iar la prânz orașul era deja cucerit. Cnejii Vsevolod și Mstislav au fugit cu ce-au putut, iar în cetate, în biserica cu cupole aurite din Vladimir – ultimul loc de scăpare de foc și de invadatori –, s-au refugiat Episcopul Mitrofan cu cneaghinele rămase în cetate, boierii și alți oameni. Sfântul și părintele iubitor de fii s-a rugat pentru cei care îi fuseseră încredințați: „Doamne, Dumnezeule al puterilor! Dătătorule de lumină, Cel ce șezi pe heruvimi, Care ai învățat pe Iosif, Care ai întărit pe David împotriva lui Goliat și ai înviat din morți pe Lazăr în cea de-a patra zi, întinde mâna Ta cea nevăzută și mânuiește sufletele robilor Tăi!” Făcând această rugăciune, episcopul și-a dat obștescul sfârșit. Forțând ușile bisericii, tătarii au intrat înăuntru, iar aceia care nu pieriseră de fum și de foc i-au măcelărit cu săbiile.

Icoanei făcătoare de minuni i-au luat îmbrăcămintea de aur, perlele care o înfrumusețau și pietrele scumpe. Aceeași soartă au avut-o și mănăstirile și bisericile care se aflau în calea păgânilor. După cucerirea Rusiei de către

tătari, după cneazul Vladimir a venit Iaroslav, care s-a îngrijit întâi de toate de îngroparea celor morți și de înfrumusețarea icoanei din Vladimir, care în chip minunat a rămas nevătămată.

Vremea Vladimirului trecuse însă; trebuia să se împlinească profeția Sfântului Petru al Moscovei că Moscova va fi întâia cetate, dacă se ridică în ea o biserică în cinstea Maicii Domnului. Biserica a fost înălțată, însă în ea încă nu venise slăvita icoană a Maicii Domnului, ocrotitoarea pământurilor rusești. În Vladimir icoana a rămas vreme de 242 de ani, până ce însăși Născătoarea de Dumnezeu a dorit ca icoana ei făcătoare de minuni să fie mutată și să împărățească în cetatea Moscovei. Iar aceasta s-a petrecut în chip neobișnuit.

În anul 1395, în Moscova s-a arătat cu mulțime de oștire Temir-Aksak (Tamerlan). El era cunoscut ca o primejdie pentru pământul rusesc. Despre aceasta gărește „Povestire despre întâmpinarea icoanei făcătoare de minuni a Preacuratei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria”.

Temir-Aksak a apărut pe arena istoriei nu ca un politician înțelept

ori ca un conducător genial. Dintru început și-a câștigat reputația de tâlhar, de om crud și rău. Felul său de viață era unul josnic. Adunând mii de oameni asemenea lui, a biruit armata de 10 000 de oameni a conducătorului persan Karamandin. Nu mult după aceasta, când armata lui a crescut până la 150 000 de oameni, va înfrânge Grecia. Biruind pe sultanul turc Baiazid și pe aliații săi, a luat Damascul și chiar dorea să ajungă până la Ierusalim. Însă, ascultând de predaniile cele de demult, în care se spune că oricine va supune Ierusalimul va fi pedepsit de Dumnezeu, și-a schimbat planul și a mers mai departe spre răsărit. La porunca lui Tamerlan, femeii și copii au fost îngropați de vii în pământ, iar bărbații au fost aruncați să fie sfâșiați de către fiarele sălbatice. Rugându-se lui pentru cruțare, călcați de cai, spuneau: „A slobozit pe cei nefericiți din necazuri și de grija acestei lumii.” Tamerlan a cucerit Asiria, Babilonul, Armenia, China și Crimeea. Câștigând și unind șaptesprezece cnezate ale hoardei, a cucerit Marele Sarai și Marea Hoardă a lui Tohtamâș. În acea vreme hoarda lui număra mai

mult de patru sute de mii de ostași. Înaintea unei atât de mari puteri s-a aflat pământul zdrobit al Rusiei.

Tamerlan a pus stăpânire apoi și pe cetatea Elț. Marele cneaz Vasilie Dimitrievici însă a lăsat Moscova și a mers la Kolomna, să adune armată rusească și să-i stea împotriva. În acea vreme Mitropolitul Ciprian săvârșea în fiecare zi Sfânta Liturghie, neieșind din biserică și rugându-se cu lacrimi pentru cneaz și armata lui. A poruncit tuturor să postească, să se roage, să aibă milă și iubire de frați. Mare a fost pocăința oamenilor acelor vremuri! „Toți, într-un suflet, de la mic la mare, prin post și prin plecarea genunchilor, își curățau păcatele, alergând către sfințele biserici, iar acasă se rugau Preaputernicului Dumnezeu și Preacuratei Maicii Sale[...] să-i izbăvească pe ei de necazurile pe care le întâmpinau și de tot răul.” Domnul a ascultat rugăciunile credincioșilor Lui și, punând gând bun în inimile cneazului și mitropolitului, a trimis la Vladimir ca să fie adusă icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului. Trimișii preasfințitului au sosit la praznicul Adormirii. Poveștind despre aceasta tuturor, au săvârșit

priveghere de toată noaptea și Dumnezeiasca Liturghie. După Liturghie, icoana a fost scoasă din chivotul ei, în cântări și cu procesiune, fiind dusă la Moscova. Mulțime de creștini, cu mic, cu mare, a condus preaminunata icoană „cu multe lacrimi, neputând să se despartă... de o asemenea neprețuită comoară...” Cu teamă plină de dragoste cădeau înaintea ei și cu umilință spuneau: „Unde mergi, o, Stăpână? Ne lași orfani pe noi toți, ne lași nouă frică și cutremur. Potolește mânia lui Dumnezeu și de orice vătămare ne izbăvește pe noi...” Și mulțimea de popor a însoțit cu privirea multă vreme această minunată icoană, tânguindu-se cu amar și abia întorcându-se în cetatea Vladimirului. Când au ajuns cu icoana la Moscova, în întâmpinarea ei a ieșit o procesiune pe care nu o mai cunoscuseră până atunci pământurile rusești. Tot clerul din cetate, cu fericitul mitropolit și cneazul Vladimir Andreevici, cu mulțime de prinți și de boieri, fecioare și tineri, săraci și cerșetori, cu cântări de psalmi și cu rugăciuni pe buze au întâmpinat-o pe ea în apropierea orașului, lângă biserica de lemn a Preacuvioasei Maria Egiptean-

ca. Preaslăvind dumnezeiasca milă și pe Preasfânta Fecioară, au luat icoana la Moscova și au așezat-o în dreapta porții împărătești, în Biserica Adormirii Maicii Domnului din Kremlin, care a primit de atunci numele de *Casă a Maicii Domnului*.

În ceasul în care s-a ieșit în întâmpinarea icoanei făcătoare de minuni, Tamerlan-Aksak dormea în cortul său și a avut un vis neobișnuit. La scurtă vreme după aceasta, Tamerlan a poruncit trupelor sale să se adune și „Hoarda să gonească unde va vedea cu ochii. Căci îl goneau pe el puterea cea de neînfrânt a lui Dumnezeu, rugăciunile și mijlocirea Stăpânei Născătoare de Dumnezeu și rugăciunile plăcuților lui Dumnezeu...”

Pentru pomenirea acestei întâmplări s-a hotărât să fie așezat praznic pe data de 26 august, în ziua de pomenire a Sfinților Mucenici Adrian și Natalia, și să se înalțe Mănăstirea Întâmpinării (Sretenski) în acel loc în care a fost întâmpinată icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului. În afară de aceasta, s-a hotărât și instituirea unei procesiuni. În fiecare an, din Biserica Adormirii Maicii Domnului se mer-

gea la Mănăstirea Sretenski, cu icoana Maicii Domnului, unde se slujea Sfânta Liturghie. După Sfânta Liturghie, procesiunea făcea cale întoarsă la Kremlin, iar pe cale, la *Locul Căpățânii*, diaconul rostea o ectenie: „Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule...”

După instituirea la Moscova a procesiunii, icoana pe lemn a suferit mai multe stricăciuni, căci mulți puteau atunci să ia slobod mărcile din aur de pe margine cu icoanele Bunei Vestiri, Nașterii lui Hristos, Întâmpinării Domnului, Bobotezei, Adormirii, Învierii lui Lazăr, Înălțării lui Hristos, Intrării Domnului în Ierusalim, Răstignirii, Pogorârii Sfântului Duh, Schimbării la Față și Pogorârii la iad.

În anul 1478, deși era datoare Hoardei, Rusia nu a mai plătit tributul. Tocmai pentru acest tribut au venit oștirile aliate Hoardei de Aur din hanatele Kazan, Crimeea și Astrahan. Așezându-și trupele în Kolomna, Serpuhov, Tarus și în alte locuri de pe malul Okăi, Ioan al III-lea a mers, în Moscova, „la Întrutotmilostivul Mântuitor, la Maica Domnului și la sfinții făcători de minuni, cerând ajutor și mijlocire pentru creștinătatea dreptmăritoare”,